

NOVETAT EDITORIAL

Així es va salvar el Veronès i va contribuir que es titulesin les pintures

El professor de la UAB Lluís Quintana recupera a 'Art i blasfèmia' l'excel·lent episodi en què l'artista, acusat de blasfèmia per la Inquisició, va posar nom a una de les seves pintures

1

Mauricio Bernal

Dimarts, 07/01/2020 - 21:01

Corria el mes de juliol i l'any era 1573, i el lloc, Venècia. No és menor ni està exempt d'encant –ni d'importància històrica– el que va ocórrer en aquestes dates i en aquest lloc, en concret al **Tribunal de la Inquisició veneciana**, on va comparèixer el pintor Paolo Caliari, l'home genial que la posteritat coneix com el Veronès, a respondre pels càrrecs de «**propaganda herètica**», «**impietat**» i «**blasfèmia**». Se l'acusava, en concret, d'haver fet **una representació blasfema de l'últim sopar** a l'obra que acabava de pintar per al refectori del monestir de Santi Giovanni i Paolo, ubicat a la

mateixa ciutat. És encantador i històric l'episodi perquè davant del sever tribunal, i enfrontat a càrrecs que **bé podien haver-lo portat a la foguera**, el Veronès es va escapolir amb una solució enginyosa i magnífica: va posar –¡sorpresa!– títol a la pintura. Sona estrany, però no s'estilava en l'època.

El pintor italià va ser portat davant del tribunal de la Inquisició sota l'acusació d'haver fet una blasfema representació de l'últim sopar

L'episodi –el seu context, les seves conseqüències, el seu deliciós relat interior– l'explica el professor de llengua i literatura catalanes de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) **Lluís Quintana al llibre 'Art i blasfèmia. El cas Veronese' (Fragmenta Editorial)**, tribut a la concisió i a la precisió centrat entorn d'això, el títol, una pràctica que amb prou feines despuntava en l'època. **Avui es dona per descomptat que tota obra d'art té un nom**, però llavors no era evident: les pintures majoritàriament eren religioses, referides a episodis evangèlics que tots coneixien, i fetes per encàrrec, amb la qual cosa el seu contingut, en el millor dels casos, era exprés –i en el pitjor, tàcit. El Veronès no va ser el pioner: **va formar part d'una revolució que llavors ja estava en marxa**. Però el seu estratagema per burlar-se de la Inquisició és il·lustratiu del poder que començaven a adquirir els títols en l'època. En el fons, del poder de la paraula.

L'autor, Lluís Quintana, fotografiat a Barcelona / **MANU MITRU**

Codis caducs

«La revolució no va ser seva –diu Quintana–, però sí que **va formar part d'una revolució de l'època**. L'art canviava perquè **començaven a aparèixer obres dirigides a un públic no religiós** que no tenien uns temes tan específics com els havien tingut fins aleshores: d'una banda, els temes canònics de la tradició religiosa, i per un altre, els de la tradició del poder. **Al no tenir temes específics, calia especificar-los**. Fins aleshores podem dir que era el context el que indicava què era una obra: si l'obra estava una església era una obra religiosa, i si l'església es deia Sant Tomàs, era la representació de Sant Tomàs. Això d'una banda. D'altra banda, **no s'ha d'oblidar que totes les obres tenien uns codis**. Si apareixia un senyor amb unes claus era Sant Pere, per exemple, i aquest codi tothom el coneixia. Al canviar els temes, **a l'ampliar-se els temes, aquests codis van començar a caure**. Al final és una cosa molt simple».

El Veronès va sortir del compromís gràcies a una martingala: va posar títol a l'obra, que va deixar de ser l'últim sopar i es va convertir en 'El sopar a casa de Leví'

Vet aquí doncs que els monjos encarreguen al Veronès un sant sopar. I vet aquí que el Veronès pinta una santa sopa, però, segons la Inquisició, blasfema, on **apareixien, per a escàndol dels inquisidors, «bufons, ebris, alemanys i altres vulgaritats»** (en plena Contrareforma, els alemanys eren considerats vulgars en tant que evocaven el món del protestantisme). Sota un porxo de vuit columnes i en mig d'una multitud amb aires de gentada apareixen Jesús i els 12 apòstols. **El primer, al centre de la pintura; als altres és difícil distingir-los**. Com escriu Quintana, «Veronès era blasfem, o herètic, o impiu, si es demostrava que, a l'hora de posar en imatges un episodi tan transcendental, **no havia respectat la distinció entre el sagrat i el profà**». Però no va ser necessari demostrar res. Simplement, el Veronès va utilitzar el poder de la paraula per sortir del compromís: acabat el judici, va escriure sobre la pintura: «**Va fer al Senyor un convit Leví –Lucas, capítol V**. «I ¡'voilà'!»», escriu l'autor, «tothom va considerar el problema resolt». Ja no era la representació del sant sopar. Era **la representació d'un ordinari episodi dels evangelis** que ningú, per cert, havia pintat fins aleshores.

«És agudíssim, és de murri –diu l'autor. **En resum, és italià, és una solució italiana**. Aquí a Espanya la Inquisició era d'una brutalitat absoluta i no s'hauria tolerat

una resposta així. **No és que allà no fossin brutals, al cap i a la fi a Giordano Bruno el van cremar** al cap de 20 anys, però era una cultura que permetia una certa flexibilitat, sobretot en llocs com Venècia, una mica més autònoms del poder papal». Va ser **l'única vegada que el pintor italià va posar títol a una obra**. La impressionant pintura va abandonar aleshores el monestir venecià, es va convertir en quadro i **avui dia està exhibida a la galeria de l'Acadèmia de Venècia**. Es titula –petita però típica reinterpretació museística– ‘El sopar a casa de Leví’.

Més notícies de Oci i Cultura

Mor als 52 anys Elizabeth Wurtzel, autora de 'Nación Prozac'

'Dolor y gloria', d'Almodóvar, opta al Bafta a millor pel·lícula de parla no anglesa

El Nadal distingeix Ana Merino i el Pla, Laia Aguilar

TEMES:

Art

VEURE COMENTARIS

1 Comentaris

Et recomanem

Enlaces Promovidos por Taboola

Intestino: Olvidate de los probióticos, y haz esto en lugar de eso